

**ขันติธรรมทางชาติพันธุ์
ของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์
สนับสนุนโดย คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

บทคัดย่อ

การวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาชั้นจิตธรรมทางชาติพันธุ์ (Ethnic Tolerance) ของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีเฉพาะชาวมุสลิมด้วยกัน (ชาวไทยมุสลิมในชุมชนมุสลิมล้วน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าชาวไทยมุสลิมในชุมชนมุสลิมล้วนดังกล่าว มีระดับของชั้นจิตธรรมทางชาติพันธุ์อยู่ในระดับใด และ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อชั้นจิตธรรมทางชาติพันธุ์มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกันอย่างไร รวมถึงปัจจัยเชิงสาเหตุดังกล่าวมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อระดับของชั้นจิตธรรมทางชาติพันธุ์อย่างไร โดยกรอบแนวคิดของการศึกษาพัฒนามาจาก แนวคิดสมมติฐานการติดต่อ (Contact Hypothesis) และ แนวคิดการขยายขอบเขตสมมติฐานการติดต่อ (Extended Contact Hypothesis) สำหรับปัจจัยเชิงสาเหตุในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความกังวลระหว่างกลุ่ม (Intergroup Anxiety) 2) ปริมาณการติดต่อ (Quantity of Contact) 3) คุณภาพการติดต่อ (Quality of Contact) 4) ประสบการณ์ในอดีต (Past Experience) และ 5) ชาติลักษณ์ (Ethnic Identity)

การศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เนื่องจากพื้นที่เก็บข้อมูลมีลักษณะพิเศษในด้านภาษา วัฒนธรรม และความรุนแรงของสถานการณ์ การสุ่มตัวอย่างและการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงมีข้อจำกัดบางประการ ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลจึงมีทั้งกรณีให้ผู้ตอบเป็นผู้กรอกเอง และกรณีสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กรอกให้ ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้ตอบ ส่วนการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenient Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นชาวไทยมุสลิมจาก ตำบลสาทอ ตำบลกาละ และตำบลลิโকা ในอำเภอสุไหงปาตี จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นชุมชนที่มีแต่ชาวมุสลิมอาศัยอยู่ทั้งหมด จำนวน 300 ตัวอย่าง ในการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้านความแม่นยำเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้รับการตรวจโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ และ ผู้นำชุมชนในพื้นที่ ส่วนด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) ใช้วิธีการของครอนบาค (Cronbach) สำหรับการทดสอบสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) เพื่อยืนยันความถูกต้องเชิงทฤษฎีและข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบจำลองโดยการผสานเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และ การวิเคราะห์ปัจจัยยืนยัน (Confirm Factor Analysis) ระยะเวลาในการศึกษาอยู่ในห้วงเดือนเมษายน 2556 ถึง เดือนมีนาคม 2557

ผลการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) สามารถนำเสนอผลที่สำคัญด้วยกันสามประการ คือ ประการแรก การทดสอบความถ่วงของตัวแบบ พบว่า แบบจำลองมีความถ่วงเป็นอย่างดี (CMIN/DF = 2.270, IFI = .918, TLI = .907, CFI = .917, RMSEA = .066) ประการที่สอง ปัจจัยที่มีผลโดยตรงเชิงบวกต่อชั้นจิตธรรมทางชาติพันธุ์ (Positive Direct Effect) ได้แก่ ปัจจัยความกังวลระหว่าง

กลุ่ม ($\beta = .490, p = .000$) ปัจจัยปริมาณการติดต่อ ($\beta = .194, p = .029$) และ ปัจจัย
ชาติลักษณะ ($\beta = .171, p = .000$) ในขณะที่ปัจจัยประสบการณ์ในอดีต ($\beta = -.171, p =$
.002) พบว่ามีผลโดยตรงเชิงลบ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยคุณภาพการติดต่อ
ไม่มีผลโดยตรงต่อขั้นตอนธรรมทางชาติพันธุ์ แต่กลับมีผลทางอ้อมมากที่สุด โดยผ่านทางปัจจัย
ปริมาณการติดต่อ ($\beta = .557$)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	(1)
สารบัญ	(3)
สารบัญตาราง	(5)
สารบัญแผนภูมิ/แผนภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 ปัญหาและสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	6
2.1 สถานการณ์ความรุนแรงใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	6
2.2 สาเหตุของปัญหา และแนวคิดการแบ่งแยกดินแดน	13
2.3 นโยบายการแก้ไขปัญหาของภาครัฐ	15
2.4 นโยบายเปรียบเทียบสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้	22
บทที่ 3 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
3.1 แนวคิดเรื่องชั้นศีลธรรม	31
3.2 แนวคิดสมมติฐานการติดต่อ และ การขยายขอบเขตการศึกษาสมมติฐานการติดต่อ	43
3.3 ตัวแปรและกรอบแนวคิดในการวิจัย	54
3.4 สมมติฐานงานวิจัย	70
บทที่ 4 ระเบียบวิธีวิจัย	71
4.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	71
4.2 กลุ่มตัวอย่าง	75
4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
4.4 การวัดค่าตัวแปรและการให้คะแนนคำตอบ	76
4.5 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	82
4.6 ตารางปฏิบัติการณ์	86

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ผลการวิจัย	99
5.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	99
5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของตัวแปรต่างๆ	102
5.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อขีดธรรมทางชาติพันธุ์	113
5.4 สรุปผลการวิเคราะห์	118

บรรณานุกรม